

Woensdag 15 mei 1918 – ochtendeditie

Londen, 14 mei. Officieel avondbericht: Vannacht werd een plaatselijk gevecht ten noorden van Kemmel geleverd, waar de vijand in de richting van Klein Vierstraat een gasaanval deed en door de Franse troepen werd teruggeslagen.

Van de rest van het front niets te melden.

De tweede aanval op Oostende.

Londen, 14 mei. De admiraliteit heeft een uitvoerig verslag het licht doen zien over de tweede poging om de haven van Oostende te versperren, dat de moeilijkheden, die men te boven moest komen, scherp doet uitkomen zo goed als de manier, waarop ze werden aangevat en in de eerste plaats de vermetelheid van de hele verrichting en de schitterende dapperheid dergenen, die ze volvoerden. Bij de eerste poging werden de versperringschepen Sirius en Brilliant op een dwaalspoor gebracht, omdat de boei, die de haveningang aanduidt was verlegd. Luchtverkenning wees uit, dat de Duitsers de boei daarna geheel hadden weggenomen. Toen was er geen enkel richtteken. Bovendien hadden de Duitsers als voorzorg tegen een landing stukken uit de steigers weggeslagen. Verder was toen onze schepen donderdag tegen middernacht het anker lichtten, bekend, dat zowat negen Duitse torpedojagers buitengaats waren. Nog een andere moeilijkheid was het om de vijand, die tengevolge van de vorige ondernemingen op zijn hoede was, te overrompelen.

Derhalve werd er niet eerst gebombardeerd. Het voorbereidende stafwerk daalde in de kleinste bijzonderheden af. Daartoe behoorde het opstellen van een nauwkeurige tijdstabel voor elk stadium der operatie, en nauwkeurige bevelen om een rookscherm te ontplooiën met schetsen, die voor elke windrichting pasten.

Toen de Vindictive Oostende naderde, achter een rookgordijn verborgen, stevende een torpedojager snel vooruit om een lichtboei plaatsen voor het aangeven van de koers, terwijl een motorboot een calciumvlam op de plek, waar de boei aan de haveningang had gelegen, deed uitlaaien. Vier minuten voor de Vindictive daar aankwam, werd het sein gegeven om het kanonvuur te openen.

Op hetzelfde ogenblik schoten twee motorboten te voorschijn en slingerden torpedo's tegen de uiteinden der hoge houten hoofden.

Op het westelijke einde stond een machinegeweer. Het verdween in een uitbarsting van vlammen en wrakstukken. Boven de stad verscheen toen plotseling een vlam hoog in de lucht en zonk langzaam noordwaarts. Dat was het sein van de vliegtuigen en de eerste bommen daarvan begonnen tegelijk met de eerste granaten der monitors te vallen.

De verrassing was, ondanks de waakzaamheid der Duitsers, blijkbaar volkomen, daar tot op het ogenblik dat de torpedo's der motorboten ontploften, nog geen schot van het land uit was gelost, doch daarna was de verwarring ontzaglijk. Oostende is ruimschoots met batterijen van zes tot vijftien duim voorzien. Deze openden het vuur in en over het rookgordijn, terwijl de grote belegbatterijen van ons marinegeschut in Vlaanderen ingrepen om de zware Duitse kanonnen te neutraliseren.

Gedurende de ganse verwoede strijd was de oude Vindictive bezig naar de ingang van de vaargeul te stevenen. Eensklaps werd opgemerkt dat het rookscherf nat en kil werd; de mist was de torpedojagers genaderd en dwong deze hun lichten te ontsteken en misthoorns te gebruiken om contact met elkaar te houden. De aanval in de lucht werd gestaakt en de Vindictive, die nog een eind weg had af te leggen, bevond zich in een dichte duisternis.

Zelfs de ontzaglijke lichten van Dover drongen niet meer door de mist heen en de Vindictive begon heen en weer te kruisen om de ingang te vinden. Tweemaal moet hij er aan voorbij zijn gegaan, doch de derde keer kwam zijn beurt. De mist doorklievend, dook de onmisbare motorboot op, voer snel de opening binnen onder een zwaar vuur, legde tussen de pieren (ontploffbare stoffen, mijnen? – Redactie) neer. De Vindictive stoomde er overheen en werd getroffen.

In de oostelijke pier was een gat op ongeveer 200 m van het einde af. Zodra men dit voorbij was, verliet commandant Godeal zijn hut (waar hij tevoren alle officieren had ontboden), ging aan dek, ten einde des te beter zijn standplaats te kunnen uitkiezen en riep door een reet in de wand van de hut zijn bevelen aangaande de koers. Zo stuurde hij de Vindictive en deed het schip met de boeg op het oostelijke hoofd lopen, alsmede het ter lengte van 320 voet dwars over de vaargeul zwaaien. Op dat ogenblik trof een granaat de hut en doodde Godeal waarschijnlijk. Luitenant Crutchie maakte, dat het schip een hoek van ongeveer 40 graden met de steiger beschreef, maar toen scheen het vast te zitten. Nadat de machines enige minuten tevergeefs hadden gewerkt, beval hij het schip te verlaten en het "op te blazen". De Vindictive zonk ongeveer zes voet. Toen lag het schip op de bodem, zijn taak was volbracht.

Er werden mannen gedood of gewond, terwijl de bemanning werd overgenomen door twee motorbarkassen onder het vuur van de vijand. Op een daarvan, 254 genummerd, werd de boeg in splinters geschoten. De commandant en een aantal leden van de bemanning werden gewond, de plaatsvervangende commandant gedood. De barkas was in zinkende staat, toen ze de torpedojager Warwick bereikte. Zodra alle opvarenden waren overgebracht, werden ontploffbare stoffen in de machinekamer gelegd en het vaartuig tot zinken gebracht. Vuurpijlen tot sein van de terugkeer werden

opgelaten. Overeenkomstig het plan kwamen de barkassen en motorboten om half drie terug. Ze stopten langsij de torpedojager en wisselden berichten uit. Niemand had een enkel vijandig oorlogsvaartuig gezien. De negen Duitse torpedojagers, die buitengaats waren en klaar voor de strijd, hadden bij zichzelf uitgemaakt dat bescheidenheid het beste deel van de moed is.

Bij de vorige poging om Oostende te blokkeren voerde Godeal het bevel over de Brilliant en met alle andere officieren van Brilliant en Sirius had hij zich onmiddellijk vrijwillig voor de nieuwe operatie aangemeld. Een deel van het machinekamerpersoneel van de Vindictive dat bij Zeebrugge was geweest, maakte er eveneens met nadruk aanspraak op, om op de Vindictive te blijven, wegens de bijzondere kennis, die ze van de machines bezaten. Het verslag eindigt als volgt:

De officieren, die de verrichting uitvoerden, maken er geen aanspraak op, dat de haven van Oostende volkomen is afgesloten, maar het doel daarvan om de vijand te hinderen en de haven ontoegankelijk te maken behalve voor kleine vaartuigen en (de laatste woorden ontbreken – redactie).

Havre, 14 mei. De groepen Belgische parlementsleden in den vreemde komen op 10 juni te Parijs bijeen. Op de agenda staan kwesties, voorgesteld door degenen, die in Frankrijk wonen en die vooral gaan over: herstel van het land en hervatting van de economische bedrijvigheid op het stuk van nijverheid en landbouw; ten tweede, opnemng en herstel van de schade, door de oorlog ontstaan; ten derde, het programma betreffende spoorwegen en scheepvaart; ten vierde, hervormingen in de militaire rechtspraak; ten vijfde, wijziging van de drankwet; ten zesde, gedachtewisseling over de kwestie der talen en, ten zevende, betrekkingen der groepen parlementsleden met de regering. Vervolgens heeft de groep

parlementsleden, die in Engeland vertoeven, het voorstel gedaan om gezamenlijk tegen het activistisch drijven te protesteren; ten tweede, een voorstel nopens financieel toezicht door het parlement en ten derde een voorstel nopens de begroting der kamers. Ook deze punten komen daar ter tafel.

Op de door het Duitse bestuur in België opgestelde Belgische staatsbegroting was in België en door de Belgische regering te Havre in verschillende opzichten kritiek geoefend. Ook een als bijdrage tot de kosten van de postdienst bestemd bedrag van 20.000.000 F had afkeuring opgewekt. De Kölnische Zeitung schrijft hierover in een artikel "Deutsche Finanz- und Steuerwirtschaft in Belgien": "het ligt voor de hand, daar het Duitse bestuur niet in het belang van het eigen, doch van het bezette land uitgeoefend wordt, dat dit de kosten van het civiele bestuur draagt. De uitgaven voor het laatste kunnen anderzijds niet aan het onderzoek van de Belgische, maar slechts aan dat van de Duitse rekenkamer, die te Brussel een bijkamer heeft, onderworpen worden. Wat de bijdrage voor de spoorwegen betreft, heeft het Duitse bestuur met een aanzienlijke vermeerdering van alle uitgaven te rekenen. Sedert 1915 heeft weer een geregeld openbaar verkeer plaats, dat het land ten goede komt, alleen aan het Duitse bestuur verliezen bezorgt. Dit heeft geen aanleiding, die in het belang van het land ontstane verliezen te dragen. Wat de 20 miljoen voor de postdienst betreft moet opgemerkt worden, dat deze eveneens van de civiele administratie gescheiden is; de postdienst is op Duitse grondslag met aansluiting aan de toestand van het land ingericht en komt weer het land ten goede. De post verrekent op die manier haar inkomsten zelf, werkt echter met een tekort, dat het civiele bestuur moet dekken en dat voor het grootste deel daardoor ontstaat, dat het Duitse bestuur ook de salarissen van die Belgische ambtenaren betaalt, die thans geen dienst doen; ze ontvangen twee derden van hun vroegere

traktement. De beambten van deze dienst hadden eerst op aanstichting van de Belgische regering de dienst geheel gestaakt, maar mochten echter later meewerken. Van de 20 miljoen betreffen 15 de traktementen der Belgische ambtenaren. Het is daarom verkeerd om te beweren, dat de Duitse overheid Duitse uitgaven door het Belgische budget doet dragen, integendeel; de omstandigheid dat voor de Belgische ambtenaren gezorgd wordt, dat deze zelfs ondersteuning en duurtebijlagen krijgen, bewijst, dat men er in geen delen op uit is, de Duitse kassen te vullen."

Woensdag 15 mei 1918 – avondeditie

Berlijn, 15 mei. Officieel: Ten Westen van Kemmel hebben wij geslaagde aanvallen gedaan en 120 gevangenen gemaakt. Onze aanval stootte op Franse troepen, die werden afgelost en zware bloedige verliezen leden.

De vuurstrijd bleef in het gebied van de Kemmelberg van grote kracht. Vanochtend hebben zich daar ten gevolge van Franse aanvallen nieuwe infanteriegevechten ontwikkeld.

De Engelse aanval op Oostende.

Londen, 14 mei. Naar de Duitse admiraliteit verklaart, heeft het onderzoek bewezen, dat de Vindictive niet met cement was geladen en dat het schip niet door de Engelsen is opgeblazen, maar door Duitse batterijen in de grond geboord.

De secretaris van de Britse admiraliteit verklaart, dat het Britse communiqué van de 10e mei, waarin is gemeld, dat het schip met cement was geladen, helemaal juist is.

De bewering der Duitsers is derhalve volstrekt onjuist.

Bij Ter Apel zijn gisteren een Belgische en twee Russische krijgsgevangenen aangekomen.

Uit Sas van Gent wordt ons gemeld:

Boven België was zeer grote vliegeractie. Wel waren de vliegtuigen niet te zien, maar er werd hevig geschoten en zover het oog reikt was het een grote verlichting van vaste lichten, zoeklichten en springende granaten.

De gevangenschap van Louis Franck.

Men schrijft ons:

De heer Louis Franck zal niet voor einde mei uit de keizerlijke gevangenis te Bonn ontslagen worden. Men had hem beloofd, dat hem, na het einde van zijn gevangenschap, een stad in Duitsland zou worden aangewezen, waar hij de vrijheid zou genieten, die aan andere Belgische gevangenen, als bijvoorbeeld de heren Pirenne en Paul Fredericq, werd toegestaan. Naar wij thans vernemen zal deze belofte niet worden nageleefd: na verblijf te Bonn zal de heer Franck in een kamp worden opgesloten, en er aan voeding, slaapgelegenheid, enz. de behandeling ondergaan van de gewone gevangenen. Deze ommekeer in de zienswijze van de Duitse overheid te zijnen opzichte, die, het moet erkend worden, hem pleegde te behandelen met de eer, die een gezien vertegenwoordiger van het volk toekomt, zolang hij te Antwerpen verbleef en tot zelfs tijdens zijn hechtenis in de Antwerpse kazernes, schrijven zijn vrienden toe aan activistische kuiperijen. Dit zou dan een der één der "daden" zijn, die de oproerige blaadjes dag in dag uit eisen van hun activistische leiders, die immers niets meer kunnen, dan de Duitsers tot strengheid aanzetten tegenover al wie hen in de weg staat. Heel de

bejegening van de heer Franck, tijdens de gebeurtenissen, die aanleiding gaven tot zijn gevangenneming, zet dit oordeel kracht bij. De valse beschuldiging, door Wolff aan de neutrale pers medegedeeld, de aanhouding en de veroordeling zonder debat of mogelijke verdediging, ze wijken geheel af van de handelswijze, die Louis Franck tot toen van de Duitsers had ondervonden, hij die nochtans in heel wat ernstiger omstandigheden tegenover hen had gestaan en, al verdedigde hij steeds zijn standpunt met alle vastberadenheid, hen meestal dwong tot erkenning, zij het dan ook tot een stilzwijgende erkenning, van het goed recht waar hij voor opkwam. In geen geval immers, hoe dikwijls overigens voor zijn optreden aangesproken en veroordeeld, moest hij het brutale misbruik van macht ondervinden waar hij thans onder bukt, en dat verergerd wordt door het feit, dat hij als een misdadiger het einde van de oorlog in het kamp zal moeten gaan afwachten.

Het is misschien niet ongepast, er hier aan te herinneren, welke de houding van de heer Franck de gehele duur van de oorlog tot aan zijn definitieve gevangenschap geweest is. Toen de oorlog uitbrak, bevond Louis Franck zich in het zuiden van Kongo, waar hij, naar het voorbeeld van een aantal andere volksvertegenwoordigers, een studiereis deed. Onmiddellijk onderbrak hij zijn reis, en spoedde zich naar het vaderland terug. In Engeland vernam hij, dat de overrompeling reeds Antwerpen bedreigde. Hij deed het tegendeel van zovele andere kamerleden, die in vrijwillige ballingschap een vaderlandse daad zagen: hij bereikte de Scheldestad zo spoedig hij kon, en kwam er aan, toen velen van zijn stadgenoten de wijk reeds naar Holland hadden genomen. Hij had het geluk er Koning Albert nog aan te treffen, met zijn regering en te midden van zijn heldhaftig leger. Om de omsingeling te voorkomen diende echter de stad prijsgegeven te worden. De koning wilde op dat ogenblik Louis Franck met een belangrijke en eervolle zending belasten; deze echter vroeg

als een gunst, zijn stadsgenoten in de angstige uren die moesten komen niet te moeten verlaten. Welke diensten Franck zijn stadsgenoten kon bewijzen, zou weldra blijken onder de beschieting van de stad. Het leger was uit de klem ontkomen, en om een algehele verwoesting van de stad te beletten, die drie dagen en drie nachten dreigde – daar werd u hier destijds een ontroerend relaas van gegeven – gingen Louis Franck, burgemeester Jan de Vos en de grijze senator Rijckmans met de belegeraars onderhandelen. Hierin volgden zij eenvoudig het voorbeeld van burgemeester Max wiens vaderlandsliefde nooit verdacht werd: het belette echter niet, dat de stap hun euvel werd geduid. Van hogerhand werd hij echter goedgekeurd, en de eervolle voorwaarden, door de parlementairen bekomen, – zo zouden, bijvoorbeeld, de ontwapende burgerwachten anders als sluipschutters beschouwd worden, terwijl ze nu niet verontrust zouden worden – zijn daar om hun daad te billijken en als hoogst vaderlandslievend te doen beschouwen, hetgeen dan ook weldra algemeen het geval was, vooral toen door toedoen van Louis Franck, de Antwerpse bevolking voor inkwartiering gespaard bleef.

Met een goed deel der bevolking waren ook de burgerlijke overheden van een aantal voorstadjes van Antwerpen uitgeweken. Het gevolg hiervan bleef niet uit: openbare en private eigendommen waren weldra aan plundering overgeleverd. Intussen was echter een intercommunale commissie gesticht, waarvan het voorzitterschap aan Louis Franck was opgedragen. In deze hoedanigheid stelde hij waarnemende gemeentebesturen aan, hetgeen beletten moest, dat de Duitsers zich van deze besturen zouden meester maken. In dezelfde hoedanigheid had hij weldra voor de bevoorrading van hetgeen men Groot-Antwerpen zou kunnen noemen te zorgen: hij deed het met de vlugge schranderheid en het verwonderlijk aanpassingsvermogen, dat hem eigen is, wist zich trouwens door het voorbeeld van zijn aanstekelijke ijver en door zijn beminnelijkheid te

omringen met een aantal onbaatzuchtige medewerkers die, sedert ruim drie jaar, de coöperatie van het Antwerpse provinciale comité voor hulp en voeding tot een moderne inrichting hebben gemaakt. Daartoe beperkte zich Franck's werkzaamheid der eerste oorlogsmaanden niet. De liefderijke hulp van Nederland aan de talloze vluchtelingen kon deze nood niet steeds voldoende lenigen; het belang van velen lag trouwens in hun gewone woonplaats. Er diende onverwijd gehandeld, wilde veel privaat eigendom gered worden. Kardinaal Mercier was het met de heer Franck eens, dat terugkomst moest aanbevolen worden. Deze laatste wist officiële toezegging te krijgen, dat aan terugkomenden geen onrecht zou geschieden, en, stond hij ook hierbij aan verdachtmaking bloot, weldra werd ingezien, hoevelen hem het behoud van hun bestaansmogelijkheid en van hun vermogen danken.

Hoe weinig zijn gedwongen onderhandelingen met de bezetter hem tot een vriend van deze maakte, zo zou blijken uit het feit, dat de Duitsers zonder lang dralen de intercommunale commissie, aan wiens hoofd hij stond, gingen ontbinden. Daardoor hoopte men Franck tot werkloosheid te doemen. De gemeenteraad van Antwerpen besliste er echter anders over: hij benoemde hem tot wethouder, hetgeen hem toeliet weer namens de bevolking op te treden. Dit gaf aanleiding tot allerlei plagerijen: huiszoekingen, inhechtenisneming, vervolgingen werden hem niet gespaard. Telkens werd hem echter het verdedigingsrecht toegekend, en de uitgeslapen rechtsgeleerde, die zich trouwens niets te verwijten had, dan dat hij werkte voor zijn geboortestad en voor het Belgische vaderland, deed zich meer dan eens door het Feldgericht vrijspreken of kwam er met een lichte straf vanaf, – als men aldus mag noemen enige dagen gevangenis of enkele duizenden mark boete ...

Niet dat het voorwerp der vervolging zo gering was: de oorlogsschattingen aan het land en aan de stad Antwerpen opgelegd,

de eindeloze en niet te rechtvaardigen opeisingen; de deportatie van werklieden en zelfs van vermogende burgers. Telkens was Franck de eerste om protesten op te stellen of uit te lokken, zo onder zijn collega's van de Belgische wetgeving als onder deze van Antwerpen's balie of gemeenteraad; telkens deed hij het met evenveel waardigheid als rechtskundige kennis, steeds met die bedrevenheid, die de tegenstander moet ergeren door haar onweerlegbaarheid. Het belette niet, dat hij, vooral inzake wegvoering van werklieden en burgers, eervolle successen mocht boeken; ook de ingevoerde belasting op de afwezigen werd door hem bekampt met een beleid, hetgeen aanleiding gaf tot haar verdaging. Men stelt zich bezwaarlijk voor wat zulk een strijd betekent: waar de strijder daarenboven staat voor de verantwoordelijkheid van het bestuur van een stad als Antwerpen – en in dat bestuur had hij het leeuwenaandeel! – Onder het oog van een weinig vriendelijk gezinde bezetter, begrijpt men wat de heer Franck van zichzelf vergde, toen hij het op zich nam.

Dit was echter voor zijn werkzaamheid niet voldoende: iedere week woonde hij te Brussel de vergaderingen bij van het Nationale Steunen Voedingscomité, gaf ook daar blijk van zijn veelzijdigheid en schranderheid, werkte er niet alleen voor het heden uit al zijn macht, maar ook, met al zijn beleid en al zijn doorzicht aan de toekomst.

Maar het beste, dat het Belgische land aan Louis Franck zal te danken hebben, is zijn strijd tegen het activisme. Met minister Paul Segers had hij zijn naam gehecht aan de wet op de vervlaamsing van het vrij middelbaar onderwijs; met Kamiel Huysmans en Frans van Cauwelaert had hij de eed gezworen der vervlaamsing van de Gentse hogeschool, en met van Cauwelaert en Anseele een wetsvoorstel dienaangaande op het bureel der kamer neergelegd; steeds had hij behoord tot de meest vooruitstrevende, maar tevens meest klaarziende en politiek begaafdste Vlaamsgezinden. Thans zag hij de Vlaamse universiteit, zoals hij ze had gedroomd, bedreigd door

Duitse smetten: ze zou een bolwerk worden, niet van Vlaamse cultuur, maar van Duitse propaganda. En het griefde hem dan ook diep, een aantal Vlamingen ze te zien aanvaarden, die Vlaamse hogeschool, uit de handen van hen, die de Alma Mater van Leuven aan vernieling hadden overgeleverd. Hij voorzag trouwens, hij, de ervaren politicus, waartoe de samenwerking van die Vlamingen met de Duitsers moest leiden: het sprak immers vanzelf dat deze laatsten in de eerste plaats aan zichzelf dachten, en dat aldus de Vlamingen hun dupe konden worden; tevens dat het aanvaarden van Duitse geschenken meebracht, dat geteisterd en uitgezogen Vlaanderen de zege moest wensen van de vijandelijke wapens. En tenslotte: hij wist maar al te goed, dat naast enkele kortzichtigen, op wiens eerlijke overtuiging echter niets af te dingen viel, een aantal eer- en heerszuchtigen liepen, die in de eerste plaats dachten aan het eigen voordeel en daar alles veil voor hadden, zelfs hun luid uitgekraaide Belgisch gezinde snoeverijen van bij het uitbreken van de oorlog (zo schreef Borms, dat de Belgische leeuw de Duitse balg zou openrijten!)

Men weet dat Franck zich in dit alles niet bedrogen heeft. Zijn de allereerste activisten, deze van de "Vlaamsche Post", echte idealisten gebleken, die hun deel van de koek aan hun neus lieten voorbijgaan (Leo Picard schreef tamelijk smalend over de onafhankelijkheidsverklaring van Vlaanderen), zijn er onder de voorstanders der Duits-Vlaamse hogeschool, en zelfs onder haar professoren een aantal, die de Duitsers niet verder in hun Vlaamse politiek wensen te volgen; hoevelen niet die, door het werk meegesleept, niet meer terug kunnen, voor alle karweitjes klaar moeten staan en stilzwijgend moeten aanhoren wat een van hun volgelingen een paar maanden geleden in de meeting te Brussel uitriep: "wij doen niet aan politiek: wij zijn revolutionairen! Wij zullen de Limburgse kolenmijnen nemen, die men ons ontstolen heeft; ze

houden 80 miljard brandstof in: we zullen ze zelf exploiteren en aldus zullen wij het pensioen van de werklieden kunnen verhogen en Vlaamse scholen stichten. We hebben 40 miljoen nodig voor onze scholen, en brengen de kolenmijnen die niet spoedig op, dan zullen wij ze vinden op de Louizalaan en in de banken!"

Tegen dergelijke drijfverijen heeft Franck rusteloos geprotesteerd: toonde hij zich al de tijd van de oorlog onversaagd, nooit heeft hij zijn vaderlandsliefde, en zijn liefde voor het Vlaamse geboorteland met meer moed en durf getoond, dan onder het bevechten van de binnenlandse vijand. Hem is het te danken dat Antwerpen, eens het Mekka van het activisme, thans voor het activisme is verloren; dat men er van de "eeuwige principes" niet minder durft praten en dat alles er uitloopt op een kwestie van personen, en dat de voormalige fakkeldrager van de Vlaamse bolsjewieken Raf Verhulst er thans de zondebok van is.

Franck, men weet het, stond in de strijd verre van alleen. Feitelijk had hij de overgrote meerderheid van het land achter zich, en dat was zijn kracht, zoals het de woede was van zijn vijanden. Wat zij overigens niet konden verkroppen is, dat al wie enig aanzien had in de Vlaamse Beweging en literatuur, slechts enkelen uitgezonderd, die nooit op de eerste plaats zijn geweest dan sedert het activisme ze er op zette, het zich tot eer en plicht rekende, zijn handtekening te plaatsen op de protesten door Franck opgesteld. De belangrijkste van deze protesten gelden: het verschil in behandeling van Vlaamse en Waalse krijgsgevangenen; de vervlaamsing der Gentse hogeschool (9 januari 1916); de instelling van de zogenaamde Raad van Vlaanderen (10 maart 1917), de bestuurlijke scheiding en de politieke zelfstandigheid (30 januari 1918). Deze laatste daad van verzet had reeds, onder voorwendsel van een vrij onschuldige redevoering, aanleiding gegeven tot een vervolging, die tot niets had kunnen leiden dan tot een boete van 1000 mark. Men weet tot welke

middelen men thans zijn toevlucht genomen heeft om Louis Franck onschadelijk te maken. Dat de activisten niet dat al te luid hebben durven juichen, is misschien een eerste bewijs van hun schuld. Of misschien het voorteken dat het gepleegde onrecht maar een begin is: men eist immers "daden".

Maar is niet tevens het inluiden van de activistische terreur het bewijs van een woedende onmacht? ...

Waals activisme.

Men meldt ons:

Met een schuchterheid en bescheidenheid, die bij het gedrag van de Vlaamse activisten afsteken, echter met argumenten die Vlaamse passivisten en activisten blijven verbluffen, zetten de Walen hun scheidingspolitiek voort. Onlangs werd u het manifest der roerige "Ligue wallonne du Brabant" in haar hoofdlijnen medegedeeld; meer bezadigd in haar woorden is de proclamatie van een pas en opzettelijk gesticht "Comité de défense de la Wallonie", dat echter nog steeds gewaagt van "Vlaamse overheersing". Nu is het ongetwijfeld waar, dat sommige klachten, hoofdzakelijk van activistische zijde, over Waalse overheersing buitensporig zijn, en dat de Vlamingen er zelf de schuld van dragen, indien zij bij de Walen achterstaan – hun politiek beleid en hun doortastendheid stonden steeds bij die der Walen achter; zij zijn het immers die, door een zelfde partij al te lang aan het bewind te behouden, aan die partij een soort onstrafbaarheid verzekerd hebben. Men kan het er tevens voor houden dat de klachten van de ene als van de andere zijde elkaar neutraliseren, en dat het schijnbaar onrechtvaardig gebruik der staatsgelden te wijten kan zijn aan occasionele behoeften. Het blijft niettemin een onweerlegbare waarheid dat de vrijzinnige en socialistische Walen lang niet te klagen hebben van een katholiek

staatsbeheer ... aan hetwelk men zeker nooit te vergaand flamingantisme kon verwijten. Verheugen er zich de Vlaamse activisten dan ook in, Waalse geestverwanten te ontmoeten, de leidende overwegingen van die genoten zijn minder naar hun zin. En wie, Waal of Vlaming, geen activist is, overweegt zeker niet om het te worden, als hij bemerkt dat die heren tot een identiek einddoel komen langs de weg van beschouwingen, die regelrecht tegen elkaar ingaan.

Wat de Vlaamse activisten bij hun Waalse partijgangers eveneens en misschien nog meer ergert is, dat deze lang niet zo doortastend zijn als zij. Althans deze van het "Comité de Défense Wallonne". Deze immers menen:

"Dat de Walen, wiens voorouders een overwegend aandeel hebben gehad in de vorming en in de organisatie van België, te allen tijde met nadruk hun vaste wil hebben te kennen gegeven, deze staat te handhaven;

"Dat de oorlogvoerenden aan weerskanten het eens zijn dat aan België bestaansrecht in de grote familie de naties toekomt".

Ze beroepen zich echter eveneens op het zelfbeschikkingsrecht; op de oude ras- en taalgeschillen in datzelfde België; op de onmogelijkheid, de Belgen tot één ras te versmelten; op het "feit" van de bestuurlijke scheiding en de eraan verbonden voordelen; en anderdeels op het nut van een loyale en hartelijke verstandhouding van Walen en Vlamingen", onder het regime van hun "politieke gelijkheid" en met de overtuiging, dat eendracht macht maakt, om ten slotte de vereniging der twee onafhankelijk geworden volkeren na te streven als beste behartiging van België's toekomst. Waarop ze hun manifest eindigen met de resumerende uitroep: "Leve het vrije Wallonië in het onafhankelijke België!"

Men ziet het: hier zingt men een toontje lager dan onder de tenoren van het Vlaamse kamp. Men schijnt het tevens eens geworden over wat men eigenlijk wil. Onder de Vlaamse activisten lijkt dit maar niet te kunnen gebeuren. Over die ongewisheid werd u hier een en ander medegedeeld; niet alles echter. Zo verluidd het, dat de activisten van het gevangenenkamp te Göttingen, zoals men weet, ijverig bewerkt door de heren van de Raad van Vlaanderen, zij het ook met minder schitterende uitslag dan zij voorgeven, – het verluidd, zeg ik, dat deze Belgische, maar afvallige soldaten, eerst de persoonlijke unie onder een zelfde vorstenhuis toegedaan (de liefde voor koning Albert zit er ondanks alles diep in, en van daar is ook aan de redding te verwachten), thans menen, dat de onafhankelijke vrijstaat Vlaanderen de ideale oplossing is, op grondslag van een federatie, waar Holland, Vlaanderen met inbegrip van Frans-Vlaanderen, en Wallonië eenheden van zouden zijn. Of ook deze "vrome wens" ons verder brengt!

Intussen wordt die ongewisheid blijkbaar als zeer pijnlijk gevoeld door de meeste Vlaamse activisten, en ... Is het de Raad van Vlaanderen, die er voor aangesproken wordt. Van deze eist men "daden", die maar niet schijnen te kunnen komen: er is immers het struikelblok van de Duitse bezettingsmacht, die, wat men ook doet, baas blijft.

Of is het als een "daad" te beschouwen, dat de commissaris voor wetenschap en kunst, dr. Josuah de Decker, hoewel niets meer dan consulent van de Duitse overheid, urbi et orbi laat afkondigen, dat hij, tweemaal per week, te Brussel en Gent, audiëntie verleent, – als een echte minister? ...

Men schrijft ons:

Het zal de lezer misschien interesseren te vernemen dat een der nieuwe activistische, door de Duitsers aangestelde schepenen der stad Gent, de heer Fornier, ingenieur, die na lange tijd afgezien te hebben van alle Vlaamsgezindheid, zich weer flamingant voelde worden toen hem een hoogleraarschap in het vooruitzicht werd gesteld, een schoonzoon is van wijlen professor Jan ten Brink.

De activistische terreur wordt voortgezet: na Louis Franck, is nu Masson, het hoofd der Waalse liberale fractie in de Belgische kamer, gevangen genomen. Sedert enkele dagen zit hij vast in de gevangenis van Bergen. Wat zijn verder lot zal zijn weet men nog niet, maar kan men raden. De Belgische kamerleden, die enig gezag bezitten, staan immers de activisten in de weg, en moeten er dus uit geruimd worden ...

Naar uit de activistische blaadjes blijkt, die het weer eerst een paar weken na datum vermelden, heeft de Raad van Vlaanderen, in een vergadering, gehouden op 28 maart jl., besloten, dat de Vlamingen voortaan geen andere naam aan hun vaderland zullen mogen geven dan de naam Vlaanderen. Een van die blaadjes vermeldt het als volgt: wij nemen deze aankondiging over als een activistische steekproef: "Aan al de Vlamingen, hier en elders, zij thans het woord herinnerd, door J. Vuylsteke in 1862 reeds neergeschreven:

"België met onze rechten, zo niet onze rechten zonder België." (Hierbij dient er aan herinnerd, dat in 1862 nog geen enkele in hoofdzaak Vlaamse taalwet tot stand was gekomen).

"Deze bewuste belijdenis, door alle bewuste Vlamingen thans verkondigd, heeft haar bevestiging gevonden in de Raad van Vlaanderen, op witte donderdag 1918.

"En overtuigd, doordrongen zelfs van wat wij zo dikwijls schreven, namelijk dat onoverwinnelijke vijandschap bestaat tussen het verfransende en centraliserende België met antinationale politiek; tussen België, – Engels bolwerk op het vasteland; België, – Frans departement met een koning als prefect en ministers als onderprefecten – en Vlaanderen, ons vaderland:

"Overwegende dat de naam België slechts verwarring kan stichten en mensen aanzetten om te geloven dat ze Belgen kunnen zijn en met Germaanse trouw gehecht blijven aan een simpele aardrijkskundige benaming door diplomaten zonder liefde, in 1830 de wereld ingeschopt.

Is vanaf 28 maart 1918 slechts Vlaanderen de naam van ons vaderland."

In de Verenigde Staten van Amerika is de Belgische enquêtecommissie aangeland, die de minister van nationale heropbouw erheen gestuurd heeft om een onderzoek in te stellen naar het Taylor-systeem, in Amerika zelf geheten "Industrial Management".

Deze commissie moet er de middelen bestuderen om de best geschikte arbeidsmethoden en de meest volmaakte werktuigen in België onmiddellijk na de oorlog in te voeren, ten einde de nijverheid in België in de kortst mogelijke tijd te herstellen. De samenstelling van de commissie waarborgt dat het onderzoek zal plaats hebben uit een maatschappelijk, wetenschappelijk en praktisch oogpunt. Ze heeft aan haar hoofd prof. Steels uit Gent en bevat een ambtenaar van het ministerie van nijverheid en arbeid, een geneesheer-hygiënist, twee afgevaardigden van arbeiderssyndicaten, een arbeider, een ingenieur, een industrieel en een secretaris.

Te Maastricht is gisterennacht een Belg, burgergevangene, aangekomen, die uit Duitse gevangenschap was ontvlucht.